

Jaarverslag PAN Netherlands

2024

juni 2025

INHOUD

JAARVERSLAG 2024.....	3
1 INLEIDING	3
VISIE	3
MISSIE.....	3
ORGANISATIE EN VERGADERSTRUCTUUR	3
Adressen.....	3
2 ACTIVITEITEN PAN-NL IN 2024	4
2.1 ORGANISATORISCH.....	4
2.2 WEBSITE/INHOUDELIJKE BIJDAGEN	4
2.3 ONDERZOEK PAN-NL	4
<i>Pesticiden</i>	4
<i>Groene gemeenten</i>	4
<i>Eko-Tellingen</i>	4
2.3 GEZAMENLIJK ONDERZOEK	4
2.5 WAT LAAT HET ONDERZOEK VAN PAN-NL ZIEN?	5
2.6 CAMPAGNES EN ANDERE ACTIVITEITEN	5
<i>WECF-projecten</i>	5
3 POLITIEKE ACTIVITEITEN	6
3.1 LOBBY NATIONAAL EN EUROPEES BELEID	6
3.2 JURIDISCHE PROCEDURES	6
4 COMMUNICATIE/ SOCIAL MEDIA	7
4.1 NIEUWSBRIEF	7
4.2 DAGBLADEN EN MAGAZINES	7
4.3 SOCIAL MEDIA	7
5 IMPACT EN DOELBEREIK JAAR 2024	8
5.1 BEWUSTMAKING.....	8
5.2 JURIDISCH PROCEDURES	8
5.3 NETWERKEN EN ZICHTBAARHEID	9
6 PLANNING 2025.....	9
6.1 CAMPAGNES	9
6.2 “GEOORMERKTE” PROJECTEN	9
6.3 ONDERZOEK.....	10
6.4 JURIDISCHE ZAKEN.....	10
6.5 DIVERSEN	10
7 FINANCIËN 2024 – 2025	11
OVERZICHT OPBRENGSTEN/ UITGAVEN 2024 EN PLANNING 2025	11

JAARVERSLAG 2024

Dit jaarverslag bevat het inhoudelijke verslag van de activiteiten die we in 2024 hebben uitgevoerd en de planning voor 2025. Tevens bevat het verslag informatie over onze organisatie en de financiële inkomsten en uitgaven van 2024 en planning voor 2025.

1 Inleiding

Pesticide Action Network Netherlands (hierna PAN-NL) is opgericht omdat in de Europese Unie Nederland één van de grootste gebruikers van bestrijdingsmiddelen per hectare is, het milieu met deze middelen vervuild is, het slecht gaat met de biodiversiteit, vele burgers zich zorgen maken over residuen in het voedsel of overlast ondervinden van bestrijdingsmiddelen uit naburige akkers en in Nederland weinig organisaties aandacht aan het thema bestrijdingsmiddelen besteden.

Op 24 april 2020 is PAN-NL als Stichting bij de KvK geregistreerd onder het nummer 7908627 en zijn de statuten ondertekend.

PAN-NL heeft ANBI status; ANBI/RSIN nummer 8611 93 581.

PAN-NL is lid van het Pesticide Action Network Europe.

Visie

De visie van PAN-NL is een samenleving met een intacte biodiversiteit en een gezond leefmilieu voor iedereen, waarbij, met in achtneming van het voorzorgsprincipe, de toelating en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen zowel in de agrarische, publieke als in de particuliere sector mondiaal aan banden gelegd wordt.

Missie

Om de visie te realiseren, is het de missie van PAN-NL de toepassing en de verspreiding van schadelijke bestrijdingsmiddelen en andere schadelijke producten uit de chemische industrie te verminderen en te elimineren. Maatschappelijke organisaties, burgers en politiek worden bewust gemaakt van de effecten van schadelijke bestrijdingsmiddelen en worden over alternatieven geïnformeerd. Samenwerking, onderzoek, verspreiding van informatie en lobbyen op Europese, nationale-, regionale-, lokale- of mondiale fora zijn inherent aan het bereiken van onze visie.

Organisatie en vergaderstructuur

PAN-NL heeft een voltallig onbezoldigd bestuur en een aantal actieve vrijwilligers:

Voorzitter: Margriet Mantingh

Secretaris: Hans Muilerman

Penningmeester: Maarten Visschers

Algemeen bestuursleden: Piet van IJendoorn en Annemarie Hekkers

Actieve vrijwilligers: Margreet Hermsen, Rolf van Ahrendonk, Dominic Smith, Rob Gort

Daarnaast zijn er nog personen/ ZZP'ers die PAN-NL ondersteunen bij het managen van de website, bij publicaties, social media en ons daar waar nodig adviseren.

Alle twee weken vindt een intern onlineoverleg van bestuursleden en het PAN-team plaats.

Adressen

E-mail: pan.netherlands@gmail.com

Website: <https://www.pan-netherlands.org>

X: [@PanNederland](#) (sinds januari vervangen door Bluesky: [@pannederland.bsky.social](#))

Facebook: [@PAN Nederland](#)

Instagram: [PAN Nederland](#)

LinkedIn: [LinkedIn](#)

2 Activiteiten PAN-NL in 2024

2024 was voor PAN-NL een jaar met vele gezichten, met vele activiteiten, met successen in het creëren van een hoger bewustzijn in de samenleving over de risico's van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar ook met teleurstellingen over politieke beslissingen, zoals de afbrokkeling van de Green Deal en de regulering duurzaam gebruik pesticiden (de SUR) of de hernieuwde toelatingen van zeer problematische bestrijdingsmiddelen. In haar bijna vijfjarig bestaan kan PAN-NL trots zijn op de acties die we gevoerd hebben en waar we nu staan. PAN-NL wordt in de (social) media waargenomen. Ook door onze samenwerking met PAN Europe staan wij sterker.

2.1 Organisatorisch

In 2024 heeft PAN-NL nog dezelfde bezetting van het bestuur als in 2023. Dankzij een donatie van de Fred Foundation en twee door WECF International (Women Engage for a Common Future) ondersteunde projecten, heeft PAN-NL in 2024 een betaalde campaigner /communicatie medewerker voor ongeveer 4 tot 6 uren/week. Sinds oktober 2024 heeft PAN-NL t.b.v. de ontwikkeling en publicatie van de PesticidenEetwijzer een tweede campaigner/ communicatie medewerker voor ongeveer 4 uren/week.

2.2 Website/Inhoudelijke bijdragen

In 2024 is de website nieuw gestructureerd. In het afgelopen jaar zijn er 52 bijdragen op de website geplaatst; o.a. berichtgeving over ingediende bezwaarschriften bij het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb), 15 bijdragen over eigen onderzoeken betreffende de aanwezigheid van residuen in groente en fruit, tuinplanten en publieke parken. PAN-NL heeft op haar website brieven gepubliceerd, die aan Nederlandse ministeries, de betreffende Vaste commissies, de Europese commissaris en aan het Ctgb zijn verstuurd, en relevante onderzoeken van andere organisaties. Berichten over de uitgevoerde activiteiten staan op de website: <https://www.pan-netherlands.org/nieuws/> en naar categorie geordend in het [archief](#).

2.3 Onderzoek PAN-NL

Pesticiden

In 2024 heeft PAN-NL onderzoek naar resten van pesticiden in verschillende matrixen uitgevoerd. De monsters zijn allemaal in een gecertificeerd laboratorium onderzocht. Het betreft tuinplanten, potgrond en tuinaarde, aardbeien, bloembollen en tuinvogelzaden. In het [archief](#) van PAN-NL zijn de onderzoeksrapporten in categorie "Publicaties PAN" vindbaar.

Groene gemeenten

PAN-NL heeft in 2024 de resultaten van de bevraging van alle gemeenten in Nederland naar hun beleid voor het beheer van groene ruimtes in een brochure "[Groene Gemeenten](#)" gepubliceerd. N.a.v. opmerkingen van de gemeenten, hebben we een [adressenlijst](#) van duurzame kwekers en SKAL-gecertificeerde kwekers en een document "[Keurmerken Plantmateriaal](#)" samengesteld.

Eko-Tellingen

In 55 filialen van de vijf grootste supermarkten van Nederland zijn door PAN-NL en een team van vrijwilligers in een steekproef [EKO-tellingen](#) in januari 2024 uitgevoerd.

2.3 Gezamenlijk onderzoek

In samenwerking met [PAN Europe](#) en andere Europese organisaties zijn onderzoeken op Europees niveau uitgevoerd. De samenwerking bestaat uit actieve deelname aan onderzoeken en/of het verspreiden van publicaties onder Nederlandse journalisten en in de social media, en het communiceren van de resultaten met nationale en Europese beleidsmakers. Onderzoek naar TFA, afbraakproduct van PFAS-Pesticiden in

oppervlaktewater en mineraal vond in een aantal Europese lidstaten, o.a. in Nederland plaats: “Afbraakproduct TFA bedreigt ons water”.

“PFAS- pesticiden in groente en fruit; Nederlandse versie “Giftige oogst”, Engelse versie “Toxic Harvest”
In het [archief](#) van PAN-NL zijn de onderzoeksrapporten vindbaar in categorie “Voedsel en Water”.

PAN-NL was betrokken bij de [meting van bestrijdingsmiddelen](#) in lucht en eikenblad in Drenthe en op de Veluwe in 2022-2023. Het onderzoeksproject “Schone Sier” werd uitgevoerd door de Vereniging van [Meten=Weten](#)

2.5 Wat laat het onderzoek van PAN-NL zien?

- In alle geteste monsters van gangbare bloembollen tot appels, van lucht tot bladeren worden cocktails van pesticiden gevonden. In biologisch geteste monsters zijn geen resten van pesticiden aangetroffen.
- PAN-NL concludeert dat gangbare tuinplanten dermate met insecticiden en andere middelen zijn besmet, dat ze een risico zijn voor de voortplanting van insecten.
- Voor tuinplanten en andere sierteelt producten zijn geen wettelijke normen voor de limiet van residuen.
- Het gros van gangbaar geteelde groenten en fruit voldoet niet aan de norm die voor baby- en zuigelingenvoeding is vastgelegd.
- T.o.v. 2022 stagneerde in 2024 het aanbod van biologische verse AFG bij de 5 grootste supermarkten.
- Ondanks een aantal voorbeelden van een duurzaam groenbeleid, is bij vele gemeenten onvoldoende kennis over keurmerken en het aanbod van biologische geteeld groen.
- Veel consumenten zijn verontwaardigd en bezorgd over de besmetting van fruit en tuinvogelvoer met pesticiden.
- Het delen van de onderzoeksresultaten met een breed publiek draagt bij aan de bewustwording over de pesticiden besmetting in onze leefomgeving.
- Bij retailers, telers en kwekers groeit het besef dat veel consumenten geen producten met pesticiden cocktail willen.

2.6 Campagnes en andere activiteiten

Wij voerden gesprekken met de Keukenhof, met een aantal tuincentra om de sector naar een gifvrij aanbod van bloembollen en tuinplanten te bewegen. We organiseerden de [Webinar](#) ‘Op naar een duurzame tuinbranche’ en startten de campagne “[Stopdegifplant](#)”.

In 2024 zijn wij gestart met de ontwikkeling van de [PesticidenEetwijzer](#). Voor de eetwijzer hebben wij i.s.m. een externe expert de onderzoeksresultaten van bijna 3000 groente- en fruitmonsters, die door de NVWA op pesticideresiduen onderzocht zijn, geanalyseerd en gerankt naar het gemiddelde aantal aangetroffen residuen. Ook zijn de mogelijke gezondheidseffecten de residuen onder de loep genomen. De PesticidenEetwijzer is midden januari 2025 online gegaan.

WECF-projecten

Dankzij de financiële ondersteuning van het internationale netwerk [WECF](#) hebben wij het 5 maanden durende project ‘Pesticiden en Jongeren’ kunnen implementeren, dat op 30 juni 2024 is beëindigd. Het project was een onderdeel van het WECF-project EC DEAR [ClimAct/Spark a Change](#). Het doel van dit project was om jongeren van mbo- en hbo-scholen te motiveren om discussies aan te gaan over het gebruik, de aanwezigheid en risico’s van pesticiden in hun omgeving. Als basis voor discussies zijn [vijf korte filmpjes](#) gemaakt en voor de leerkrachten een informatieve [lesbrief](#).

Project “[Campagne tegen pesticiden voor en door jongeren](#)”, looptijd van 5 december 2023 tot 15 december 2024. Dit project is mogelijk gemaakt door de financiële ondersteuning WECF in het kader van “[Building the Ecofeminist Movement](#) in the EU”. In dit project hebben groepen mbo en hbo studenten

materiaal ontworpen dat ook door PAN-NL gebruikt kan worden om de bewustwording van jeugdigen over pesticiden te versterken, zoals video's, animaties, slogans, logo's, spelletjes, etc.

3 Politieke activiteiten

Ook in 2024 heeft PAN-NL al of niet in samenwerking met nationale en Europese maatschappelijke organisaties meerdere brieven aan de Nederlandse en Europese overheid gestuurd, waarin we onze bezorgdheid uitten over de aanwezigheid en effecten van bestrijdingsmiddelen in ons leefmilieu. De brieven gingen i.h.a. gepaard met voorstellen om het beleid aan te passen en persberichten.

3.1 Lobby nationaal en Europees beleid

Om onze zorgen en adviezen over een aantal actuele thema's aan politici kenbaar te maken, heeft PAN-NL aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV /LVVN), leden van de vaste commissie voor landbouw en aan leden van de Tweede Kamer verschillende brieven gestuurd. De onderstaande lijst is een selectie van alle brieven die PAN-NL heeft verstuurd. Voor meer informatie zie het [PAN-NL archief](#) categorie "Lobby".

- 26 maart: Verzoek tot onmiddellijk actie om deze bron van blootstelling aan PFAS-pesticiden aan te pakken en zo de gezondheid van burgers en ons milieu te beschermen
- 15 april: Verzoek zo snel mogelijk verder onderzoek te initiëren naar voor insecten giftige tuinplanten uit tuincentra n.a.v. de bijdrage in de Volkskrant van 6 april 2024 met de titel "De kleine dood".
- 7 mei: Brief n.a.v. de Nederlandse kersentelers een negende ontheffing te verlenen in de lange rij van ontheffingen voor de twee bestrijdingsmiddelen "Tracer" (werkzame stof Spinosad) en het bestrijdingsmiddel "Exirel" (werkzame stof cyantraniliprole) ter bestrijding van de 'Suzuki-fruitvlieg'.
- 22 mei: Brief betr. de huidige pogingen om de ambitie van het voorstel van de Europese Commissie tot wijziging van de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Grondwaterrichtlijn (GWR) en de Richtlijn Milieukwaliteitsnormen (MKN) af te zwakken.
- 27 september: Oproep tot verzet tegen de verlenging van 8-hydroxyquinoline bij het overleg in de Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed Section Phytopharmaceuticals (SCoPAFF): 2 – 3 oktober 2024
- 14 oktober: Oproep, de vermindering van bestrijdingsmiddelen moet centraal staan in het landbouwbeleid van de EU.
- 21 november: Deelname aan Tweede Kamer rondetafelgesprek Deskundigen over gewasbeschermingsmiddelen.
- 25 november: Oproep om over te gaan op een onmiddellijk verbod van alle producten met de werkzame stof flufenacet bij het overleg op 4 en 5 december van het Permanente Comité voor Planten, Dieren, Voedsel en Veevoer (SCoPAFF).
- 25 november: Oproep tot verzet tegen de verlenging van de goedkeuring van de pesticidestof 8-hydroxyquinoline. Sinds 2015 is de stof geclassificeerd als giftig voor de voortplanting 1B, wat grote zorgen baart voor de prenatale ontwikkeling van kinderen.
- 17 december: Brief n.a.v. pogingen van sommige lidstaten om de digitalisering van de registratie van het gebruik van pesticiden met twee jaar uit te stellen.

3.2 Juridische procedures

PAN-NL observeert de activiteiten van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Onze interesse gaat vooral uit naar de toelating van de meest giftige pesticiden zoals de Kandidaten voor Vervanging (KvV) en het niet in acht nemen van de meest recente wetenschappelijke inzichten. De procedure is dat PAN-NL een bezwaarschrift tegen de toelating van een bepaald middel bij het Ctgb indient, waarop het Ctgb na een aantal maanden regeert, d.w.z. het bezwaar afwijst. Daarop dient PAN-NL meestal een Beroepsschrift in bij het College van Beroep voor het beroepsleven (CBb).

Indien het CBb geen oordeel kan vellen/ of twijfelt, dan gaat de zaak naar het hoger gerechtshof. De hele procedure kan een aantal jaren duren.

In 2024 heeft PAN-NL 3 bezwaarschriften tegen de toelating van een gewasbeschermingsmiddel ingediend, o.a. omdat bij de beoordeling van toxische eigenschappen het Ctgb niet de meest recente wetenschappelijk inzichten heeft meegenomen. En we hebben een intrekingsverzoek van alle gewasbeschermingsmiddelen met de werkzame stof difenoconazool ingediend.

PAN-NL is deel van het consortium dat onder leiding van PAN Europe bij de Europese Commissie de hernieuwde goedkeuring van glyfosaat aanvecht.

Voor alle juridische acties zie het [PAN-NL archief](#) categorie “Bezwaarschriften”.

Met haar kennis over pesticiden heeft PAN-NL aan de juridische zaken van omwonenden tegen de lelieteler in Boterveen (Drenthe) en in Zevenum (Noord-Brabant) bijgedragen.

4 Communicatie/ social media

4.1 Nieuwsbrief

PAN NL verstuurt per [kwartaal een nieuwsbrief](#) aan haar achterban met de meest recente berichten over bestrijdingsmiddelen en eigen activiteiten. In 2024 was er een toename van **22%** van personen die zich voor de Nieuwsbrief aanmeldden. Zie tabel 1.

4.2 Dagbladen en Magazines

In 2024 werd PAN-NL regelmatig in de media genoemd. Vooral de onderzoeken van PAN-NL naar PFAS-pesticiden in groente en fruit, TFA in oppervlaktewater, het onderzoek van pesticiden in aardbeien en vogelzaad kregen in de dagbladen en magazines veel aandacht.

PAN-NL was op radio 2, NOS journaal en Achter het Nieuws.

4.3 Social media

Door een betere aanpak van het plaatsen van berichten, is het bereik via de social media gestegen van 443.797 in 2023 naar 2.781.318 in 2024.

Het onderzoek naar pesticiden in vogelvoer kreeg in de website en social media de meeste aandacht.

Tabel 1. Overzicht ontwikkeling communicatie /social media van aantal Nieuwsbrief abonnees en volgers in de social media

	31 december 2022	31 december 2023	31 december 2024
PAN-NL Nieuwsbrief abonnees	760	920	3850
PAN-NL Website bezoekers (gemiddelde /dag)	151	192	244
Twitter/X (volgers)	700	1144	1517
Facebook (volgers)	2950	3097	3687
Instagram (volgers)	610	788	1517
LinkedIn (sinds oktober 2023) (volgers)	0	664	4690

5 Impact en doelbereik jaar 2024

PAN-NL heeft als doel het bewustzijn van het publiek over de negatieve effecten van pesticiden in het milieu te verhogen, en indirect daarmee veranderingen in de politiek en het bedrijfsleven te realiseren. Wij denken dat we op deze drie lijnen al een flinke impact hebben gehad, maar we willen meer. Onze waardering en ondersteuning door het publiek en achterban uit zich in een mooie plaats (de 14e plaats) in de ranglijst [Duurzame 100](#) van Trouw.

5.1 Bewustmaking

Persberichten van PAN-NL over o.a. residuen in fruit, in tuinplanten en bloembollen en water zijn minstens 20 keer in Nederlandse dagbladen en magazines verschenen. Voor de media en de socials zijn publicaties van eigen onderzoek het meest interessant. Wij ervaren echter, dat de grote dagbladen minder interesse in analysesresultaten van fruit en sierteeltproducten hebben, maar in de social media de interesse toeneemt.

Binnen de tuinbranche is men zich meer bewust dat de sierteelt sector niet door kan gaan met het telen van planten die voor insecten en dus voor de biodiversiteit een desaster zijn. Er is bij MPS (Milieu Project Sierteelt) een eerste stap gemaakt om burgers gifvrije sierplanten aan te bieden (MPS GreenerGrown met twee of drie sterren). De directeur van Intratuin heeft in een [uitzending van Human](#) gezegd dat in 2030 Intratuin 70% van de planten gifvrij moeten zijn; sinds 2024 heeft tuincentrum Ranzijn deze doelstelling ook. PAN-NL is met Intratuin in gesprek en is een campagne gestart om ook andere tuincentra naar deze doelstelling te bewegen. Wij zijn in gesprek met de directie van de Keukenhof over een groter aandeel van biologische bollen in het park; herfst 2024 hebben meer biologische bollentelers bollen in de Keukenhof geplant. De vraag naar biologisch geteeld plantgoed neemt bij gemeenten en particulieren toe. In tegenstelling tot de periode van de oprichting van PAN-NL in 2020, stond in 2024 het thema bestrijdingsmiddelen volop in de aandacht van de media.

5.2 Juridisch procedures

Ook in 2024 is er veel tijd besteed aan bezwaarschriften en intrekingsverzoeken die door PAN-NL bij het Ctgb zijn ingediend, en de daaruit volgende beroepsschriften. De procedures verlopen uitermate langzaam en uitkomsten/successen laten lang op zich wachten. De langlopende zaak is het bezwaarschrift van november 2021 tegen de verlenging van het begassing middel Profume. Voor het merendeel van de juridische procedures wordt PAN-NL door een gepensioneerd jurist (op vrijwillige basis) ondersteund. Niet alle zaken worden gewonnen, maar zoals de onderstaande voorbeelden tonen, worden er ook belangrijke overwinningen behaald.

Een zogenaamd gewasbeschermingsmiddel bestaat uit één of meerdere werkzame stof(fen) en een reeks van toevoegingen (co-formulanten, synergisten). Meestal is slechts van een klein deel van de toevoegingen de chemische samenstelling bekend of helemaal niets en openbaar. Juli 2023 hebben PAN Europe en PAN-NL op grond van de Wet open overheid (Woo) van [verzoek tot openbaarmaking](#) van de samenstelling en de toxicologische informatie van 13 gewasbeschermingsmiddelen bij het Ctgb ingediend. Door de indiening van een Woo verzoek bij het Ctgb willen PAN Europe en PAN-NL een tipje van de chemische sluier van een aantal gewasbeschermingsmiddelen oplichten. In een [hoorzitting](#) met alle partijen is besloten dat het Ctgb de namen van de ingrediënten van de 13 gewasbeschermingsmiddelen met de indieners van het Woo verzoek mag delen.

Ondanks de langdurende juridische procedures tegen het toelatingsbeleid van het Ctgb maakt het zin om deze strijd aan te gaan; De twee zaken aangespannen door PAN Europe, betreffende de werkzame stof [Sulfoxaflor](#) (Closer) en [Difenoconazole en fludioxonil](#) (Dagonis en Pitcher) is een belangrijke overwinning. De conclusie van de advocaat-generaal van het Europese Hof is, dat bij de toelatingsprocedure van een bestrijdingsmiddel de meest recente wetenschappelijke en technische kennis in aanmerking moet worden genomen. [Het CBb](#) heeft het advies van het Europese Hof overgenomen.

Dankzij de intensieve internationale samenwerking van PAN Europe met partner organisaties, waaronder PAN-NL wordt de hernieuwde goedkeuring van het meest gebruikte en omstreden herbicide glyfosaat

aangevochten. [Januari 2024](#) is met de indiening van de zogenaamde Request of internal Review bij de Europese Commissie de eerste stap gezet; na de afwijzing door de EC van het verzoek, hebben PAN Europe en partner in [december 2024](#) de goedkeuring van glyfosaat bij het Europese Hof van Justitie aangevochten.

5.3 Netwerken en zichtbaarheid

In 2024 zijn er 20 organisaties aan de visie en doelstellingen van PAN Nederland gecommiteerd, en zijn in de website van PAN Nederland aangegeven.

Door deze samenwerking, de zichtbaarheid op social is het netwerk en de bekendheidsgraad van PAN-NL versterkt. Dit komt tot uiting door de toename van aanvragen van bezorgde burgers/onze achterban, het gezamenlijk ondertekenen van brieven of gesprekken voeren met bijv. het Ctgb, NVWA en politici. De expertise wordt van PAN-NL wordt gevraagd bij de voorbereiding van rechtszaken tegen het intensief gebruik van pesticiden nabij woongebieden en scholen door lelietelers. PAN-NL is actief bij de [Robin Food Coalition](#) waarbij in samenwerking met de hele keten een strategie ontwikkeld wordt om het aanbod en omzet van bio producten in supermarkten verhogen.

Internationaal heeft PAN Nederland meer zichtbaarheid gekregen door de samenwerking met PAN Europe, de deelname aan onderzoeksprojecten en bij de juridische procedure tegen her goedkeuring van glyfosaat.

6 Planning 2025

Hier volgend is een overzicht van geplande projecten en van project die in 2024 gestart zijn met een uitloop naar 2025.

6.1 Campagnes

In 2025 voeren we 3 campagnes: Pesticideneetwijzer, Stop de gifplant en Verboden pesticiden exporteer je niet.

- 1) Pesticideneetwijzer:** Januari 2025 zal de Pesticideneetwijzer gelanceerd worden. In de PesticidenEetwijzer tonen we een ranglijst van reguliere groenten en fruit die gebaseerd is op het gemiddelde aantal verschillende pesticiden dat gevonden wordt op de betreffende groente en fruit. Gedurende het hele jaar zullen bepaalde producten of pesticiden onder de aandacht gebracht worden.
- 2) Stop de gifplant:** 9 van de 10 planten die fotograaf Marlonneke Willemsen kocht voor een fotoproject. Dat insecten sterven na het eten van gekochte tuinplanten wil natuurlijk niemand. PAN NL voert daarom campagne: We gaan voor 70% gifvrije planten in 2030. Intratuin en Ranzijn gaan voor deze doelstelling; Het doel van PAN-NL is dat ook andere tuincentra zoals Overvecht of Welkoop 70% gifvrij in 2023 in hun beleid opnemen
- 3) Verboden pesticiden exporteer je niet:** Landen met een hoog inkomen exporteren willens en wetens giftige pesticiden die in de EU verboden zijn naar landen met een laag en midden inkomen. Juni 2024 werd de Nederlandse burger in de [uitzending van Argos](#)¹ opgeschrikt door het feit dat de rol van Nederland in de export van in de EU verboden pesticiden veel groter is dan werd gedacht. Wij zullen samen met andere NGO's in Nederland campagne voeren om de export van EU-verboden pesticiden door Nederlandse bedrijven te stoppen.

6.2 “Geoormerkte” Projecten

In 2024/2025 heeft PAN-NL financiële ondersteuning van de [Fred Foundation](#), van [WECF](#) (Women Engage for a Common Future) en Triodos Foundation, Stichting Vista ontvangen om o.a. de PesticidenEetwijzer

¹ <https://argos.vpro.nl/artikelen/nederland-sleutelrol-in-handel-van-in-eu-verboden-pesticiden?redirected=true>

campagne en de in de andere campagnes te realiseren, voor pesticiden onderzoek, om het bewustzijn van de effecten van pesticiden bij burgers, inclusief jongeren, te verhogen.

PAN-NL ontving in 2024 van de Stichting Mobilisation for the Environment een donatie voor een Europese juridische procedure tegen de goedkeuring van het fungicide Captan.

Fred Foundation

De financiële bijdrage van de Fred Foundation is geoormerkt voor een campagne Pesticiden Eetwijzer voorheen “Koopgids voor schoon groente en fruit” met de overkoepelende doelstelling “Reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen” en de subdoelstellingen:

- Consumenten zijn zich bewust over de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in voedsel en de risico's.
 - Consumenten hebben een handelingsperspectief om de blootstelling aan bestrijdingsmiddelen te minimaliseren.
 - Beleidsmakers en retailers acteren op de wensen van de consument en passen het beleid aan.
- Het tijdsbestek van financiële bijdrage van Fred Foundation is van 15 mei 2024 tot 15 mei 2025.

WECF

WECF heeft als onderdeel van het overkoepelende project “EU Ecofeminist Movement Building” PAN-NL voor het tweede jaar een subgrant toegekend:

1) Het project “Young people against pesticides” zal zich richten op bewustmaking van de effecten van pesticiden op mens en natuur en zich vooral richten op jongeren van educatieve instellingen. Studenten van Mbo- en HBO-opleidingen zullen naar keuze bij de drie geplande campagnes betrokken worden. Het project loopt van januari 2024 tot 15 december 2025.

6.3 Onderzoek

In 2025 zullen wij ons onderzoek naar resten van bestrijdingsmiddelen in o.a. snijbloemen, tuinplanten, bloembollen en fruit voortzetten.

6.4 Juridische zaken

De lopende juridische zaken bij het Ctgb en CBb zullen we in 2025 vervolgen en eventueel nieuwe zaken starten.

Te noemen zijn de verlenging van de toelating van de biocide Profume en van verschillende glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen; het intrekingsverzoek voor de toelating van 3 insecticiden, van de fungiciden difenoconazole en van Captan voor open teelten, de ingediende bezwaarschriften en beroepsschriften inzake de toelating van Belem, LS Prothio Metco, Xenial, Bromuconazole 30EC. Er zal een procedure tegen de toelating van Captan voor openteelten gestart worden; tegen het advies van de EFSA heeft de EC Captan voor het gebruik in open teelten toegelaten; Captan is o.s. gevaarlijk voor bijen.

6.5 Diversen

PAN-NL zal verder al of niet in samenwerking met partnerorganisaties bij het Ctgb bezwaarschriften tegen de toelating van de meest giftige pesticiden indienen en brieven aan politici schrijven.

PAN-NL zal het beleid bij het ministerie van Landbouw, Voedsel, Visserij en Natuur (LVVN) vervolgen en zo mogelijk de samenwerking met politici versterken. PAN-NL zal ook de komende jaren het netwerk uitbreiden en met nationale en internationale NGO's samenwerken.

Onze doelstelling is om de komende twee jaren mens en natuur tegen de blootstelling van pesticiden beter te beschermen, de zichtbaarheid van PAN-NL een booster te geven en de actieve werving van donateurs en vaste donateurs voortzetten.

De werkzaamheden van PAN-NL worden voornamelijk uitgevoerd door gepensioneerde vrijwilligers. Doordat de bekendheid van PAN-NL en daarmee ook de werkdruk groter wordt, is er binnen ons team behoefte aan versterking van een collega, die enige kennis over pesticiden/beleid heeft of zich in de materie wil inlezen.

7 Financiën 2024 – 2025

In 2024 is de bekendheid van PAN-NL substantieel toegenomen en wordt ook financieel d.m.v. donaties door een breder publiek ondersteund. Daarnaast heeft PAN-NL voor de realisatie van de doelstellingen in 2025 financiële ondersteuning van stichtingen en foundations mogen ontvangen. Te noemen zijn Triodos Foundation, WECF International, Stichting Vista, Stichting Mobilisation for the Environment.

Toch zal PAN-NL voor de uitvoering van alle plannen ook in 2025 en daarna op verdere donaties aangewezen zijn.

Op 31 december 2024 is het vermogen van PAN-NL € 94480. Dit bedrag omvat een eigen vermogen van €53760 en € 40720 geoormerkt voor de financiering van in 2025 uit te voeren of af te ronden projecten. Het betreft een restbedrag van de ontwikkeling en publicatie van de PesticidenEetwijzer, bijdragen voor onder andere de uitvoering van drie campagnes. Deze projecten en campagnes zijn in 2024 door particuliere donaties, door een aantal foundations en stichtingen zoals de Triodos Foundation, Fred Foundation, WECF International en Stichting Vista medegefinancierd. Een donaties van €10.000 van de Stichting Mobilisation for the Environment is gereserveerd voor een juridische procedure op Europees niveau tegen de verlenging van het fungicide Captan.

De als het ware nog vrij te besteden en niet geoormerkte middelen bedroeg per eind 2024 dus € 53760 en zal besteed worden aan de kosten van o.a. analyses, website, proceskosten, campagnes en externe experts.

De uitgaven voor 2025 zijn geschat op € 90000 en de opbrengsten op € 71500.

Het tekort van € 18500 kan uit extra donaties of uit onze reserves gefinancierd worden.

Overzicht inkomsten/ uitgaven 2024 en planning 2025

	Gepland 2024	Gerealiseerd 2024	Gepland 2025
Inkomsten	Euro	Euro	
Donaties algemeen individuen	20.000	33.706	40.000
Donatie Filantropische instelling(en)	13.000	3.260	3000
Projectgebonden bijdragen Fred Foundation, WECF, Stichting Vista, Triodos Foundation, Stichting Mobilisation for the Environment	40.000	50.500	28.500
Bijdrage Ngo's Griffiekosten	300		
Totale inkomsten	73.300	87.466	71.500
Negatief saldo begroot	12.100		

	Gepland 2024	Gerealiseerd 2024	Gepland 2025
Uitgaven	Euro	Euro	Euro
Pesticiden onderzoek (analyse, rapportage)	9.800	12.676	12.800
Ontwikkeling PesticidenEetwijzer (koopgids)	40.000	16.650	36.800
Campagne stopgifexport, stopgifplant, eetwijzer	22.500	25.129	40.500
Juridische procedure intrekking glyfosaat (i.s.m. PAN Europe)	8.000	8.000	
Juridische procedure intrekking Captan (i.s.m. PAN Europe)			10.000
Onderhoud website PAN, communicatie	1.100	1.184	1.300
Diversen	2.000	689	1.400
Resultaat 2024 en verwacht resultaat 2025	85.400	64.328	90.000
Positief saldo realisatie 2024		23.138	

Balans: staat van bezittingen en schulden per 31-12-2024			
Debetzijde activa	Euro	Creditzijde passiva	Euro
Vlottende activa			
Vorderingen		Voorziening uitvoering 3 campagnes	30720
Overlopende activa		Voorziening juridisch procedure	10000
		Eigen vermogen per 31/12/2024	53760
Liquide middelen	94480	Kort vreemd vermogen	
		Overlopende passiva	
		Totaal kort vermogen	
Balans totaal	94480	Balans totaal	94480

Zie voor meer informatie het [Standaardformulier voor ANBI's](#)